

ВСТУПНЕ СЛОВО

КОМАНДУВАЧА ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА НАУКИ І ТЕХНІКИ УКРАЇНИ ДОКТОРА ВІЙСЬКОВИХ НАУК ПРОФЕСОРА ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИКА РУСНАКА І.С.

Вивчення та узагальнення досвіду Великої Вітчизняної війни завжди було та, і на сьогодні, залишається актуальним предметом воєнної науки. Його використання є корисним не тільки для воєнної історії. Потрібно пам'ятати, що в роки війни ні одного дня не закінчувалось протиборство в сфері воєнної думки. Ціла низка існуючих на той час воєнно-теоретичних положень були перевірені практикою операцій та бойових дій. При цьому творчий характер воєнного мистецтва знайшов своє відображення в активних та рішучих діях видатних воєнначальників та штабів того часу. Їх ініціатива та здатність вміло використовувати різноманітні форми і способи стратегічних та оперативних дій, знаходити нові підходи в вирішенні поставлених завдань, застосовувати іноді несподівані для противника прийоми, вміло використовувати прорахунки противника та нав'язувати йому свою волю ще довгий час будуть залишатися предметом детального вивчення багатьох поколінь воєнних науковців.

З 1941 по 1945 роки Червона Армія успішно провела велику кількість операцій стратегічного та оперативного масштабу. Проведенні операції відрізнялися масштабом, цілеспрямованістю, ретельною підготовкою та всебічним забезпеченням. Не притримуючись того чи іншого шаблону, командування радянських військ підходило до вирішення того чи іншого завдання кожний раз творчо, з урахуванням конкретних умов обстановки та набутого попереднього досвіду застосування військ (сил).

Потрібно відзначити, що в роки війни отримали подальший розвиток форми і способи боротьби за панування в повітрі. При цьому, авіація набула значного досвіду в проведенні повітряних операцій з метою розгрому авіаційних угруповань, знищення значних резервів та порушення оперативних перевезень військ противника, а війська протиповітряної оборони – в прикритті військ та важливих державних об'єктів. З урахуванням вирішуваних завдань, змінилось співвідношення родів авіації. Так, питома вага винищувальної авіації знизилася з 53,4 до 39,5 %, а штурмової навпаки збільшилася з 0,2 до 22,9 %*. В свою чергу, питома вага бомбардувальної авіації знизилася з 41,2 до 32,4 %, проте її ударний потенціал значно зріс за рахунок переозброєння на більш сучасні літаки та зростання їх абсолютної кількості*.

В військах протиповітряної оборони сформувалися окремі роди військ – зенітна артилерія та винищувальна авіація. Ними було знищено понад 7300 літаків та іншої бойової техніки противника**.

---

* Алдобаев И.М. Оперативное искусство ВВС / И.М. Алдобаев, В.Д. Попугалов, Ю.Г. Григорьев и др. – К.: КВВАИУ, 1986. □– 408 с.

** Справочник офицера противовоздушной обороны / Г.В. Зимин, С.К. Бурмистров, Б.М. Букин и др.; под ред. С.К. Бурмистрова. – М.: Воениздат, 1987. – 512 с.

Отримали подальший розвиток служба повітряного спостереження, оповіщення та зв'язку, частини аеростатів повітряного загородження та прожекторні частини.

Під час Великої Вітчизняної війни активізувалася наукова і науково-технічна діяльність. При цьому її направленість була спрямована на вирішення конкретних завдань, пов'язаних із створенням нового озброєння і військової техніки. Навіть в самі важкі часи війни науковими колективами продовжувалися дослідження на перспективу: створення реактивних двигунів, дослідження в області атомної енергетики, управління воєнними діями, планування забезпечення матеріально-технічними засобами тощо.

Зрозуміло, що потрібно готуватися не до минулих, а до майбутніх війн. Проте, досвід світових та локальних війн ХХ століття переконливо свідчить, що це практично нікому не вдавалося. Не була виключенням і Велика вітчизняна війна. Це обумовлює доцільність ретельного пошуку науковцями тих факторів та причин, які на це впливали. При цьому, завжди потрібно пам'ятати, що в історії ніколи не було ні однієї подібної між собою війни.

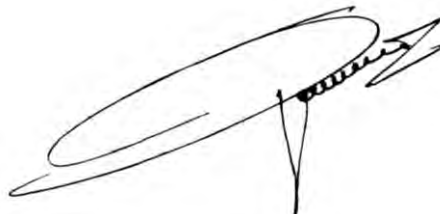
У зв'язку з цим, для сучасного воєнного мистецтва досить важливим є виявлення саме тих тенденцій, які визначають напрями подальшого розвитку воєнної справи. Це потребує достатньо критичного вивчення минулих операції світових війн та узагальнення досвіду сучасних локальних війн та збройних конфліктів сучасності.

Таким чином, Велика Вітчизняна війна і на сьогодні залишається великою скарбницею бойового досвіду, нехтування яким є не тільки нераціональним, але й достатньо шкідливим для сучасного воєнного мистецтва. Сподіваюсь, що присвячені досвіду Великої Вітчизняної війни та локальних війн сучасності публікації журналу „Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України” дозволять більш чітко визначити наявні на сьогоднішній день для Повітряних Сил проблемні питання та виробити дієві заходи щодо їх вирішення.

Вітаю усіх науковців зі святом Великої Перемоги та бажаю міцного здоров'я, невичерпного джерела творчої наснаги, нових успіхів і звершень на благо зміцнення обороноздатності нашої держави!

Командувач Повітряних Сил Збройних Сил України
Заслужений діяч науки і техніки України
доктор військових наук професор

генерал-полковник

I.S. РУСНАК